

نمایشگاه نمایندگان دوره اول مجلس شورای ملی

تاجگذاری

دوره نیابت سلطنت ناصرالملک داشت سپری می‌شد و تاریخ تاجگذاری و زمامداری سلطان احمدشاه نزدیک‌تر می‌شد. پس از خلع محمدعلیشاه از سلطنت و انتخاب سلطان احمد شاه به پادشاهی و عضدالملک به نیابت سلطنت زعمای ملت کوشش بسیار به کار بردند که پادشاه جوان را به اصول مشروطیت و تربیت نوین و عقاید آزادیخواهی آشنا سازند و او را یک پادشاه دمکرات و مشروطه‌خواه تربیت کنند و آنچه را که در دربار استبدادی پدرا سوخته از میان ببرند.

برای همین منظور یک کلاس درس از معلمین آزادیخواه تربیت شده بریاست مزین‌الدوله که پیرمرد محبوب و آزادمنشی بود تأسیس نمودند و در حدود سی نفر اطفال همسن و خوش سابقه از خانواده‌های مورد اطمینان را برای همدرسی پادشاه جوان انتخاب نمودند و در حقیقت یک محیط مساعد برای تعلیم و تربیت او فراهم کردند. بعلاوه نایب‌السلطنه، عضدالملک و ناصرالملک که هر دو از مردان برگزیده کشور بودند کمال مراقبت را در تربیت سلطان احمدشاه به کار می‌بردند.

چندی که مستوفی‌الممالک وزیر دربار بود و حکیم‌الملک ریاست خلوت را داشت شخصاً از شاه جوان مراقبت می‌کردند و اعمال و رفتار شبانه‌روزی او را زیر نظر می‌گرفتند و از معاشرت او با افراد ناصالح جلوگیری می‌نمودند.

مخصوصاً ناصرالملک در ایام اخیر نیابت سلطنتش کوشش می‌کرد که پادشاه جوان را تا حد امکان به سیاست جهان آشنا نماید و به او بفهماند که تمام ترقیات پسر در دنیا محصول آزادی و حکومت ملی و احترام به قانون است. ولی متأسفانه مساعی ای که برای تربیت سلطان احمدشاه به کار برده شد نتیجه مطلوبه را بدست نیاورد زیرا اگر مراقبین زندگی رسمی و درباری شاه جوان را تحت مراقبت قرار داده بودند زاهی برای محدود کردن معاشرتهای داخلی یا بهتر بگویم اندرونی نداشتند و سلطان احمدشاه اغلب ساعات را در محیط فساد تزویر و کهنه و خرافات و موهومات زنان اندرون و اقوام می‌گذرانید و تلقینات پدر بزرگش کامران‌میرزا و سایر شاهزادگان روح او را

مسموم می‌ساخت و تربیت و نصایح خیرخواهانه را بلااثر نموده بود. با وجود آنچه گفته شد چون تا زمان تاجگذاری سلطان احمدشاه کوچکترین مداخله‌ای در سیاست نداشت و در نظر مردم در یک محیط مساعد و در میان افراد شریف می‌زیست بی‌نهایت در میان ملت محبوبیت پیدا کرده بود و ملت پادشاهی را که خود برگزیده و انتخاب کرده بود بسیار دوست می‌داشتند.

بهمین جهت مردم پایتخت در جشن تاجگذاری سلطان احمدشاه احساسات بی‌ظنیری از خود نشان دادند و علاقه‌مندی شدید نسبت به شاه جوان ابراز داشتند که شاید در تاریخ گذشته ایران کم سابقه بود. این محبوبیت شاه جوان بیش از مدت کوتاهی دوام نیافت و تدریجاً اشخاص متملق و بدنهاد که تا آن تاریخ راه دربار به‌رویشان بسته بود به‌حریم شاه راه یافتند و او را به مداخله اموری که در وظیفه پادشاه مشروطه نیست وادار کردند و راههای استفاده نامشروع را به او نشان دادند و در نتیجه احمدشاه بنای رشوه‌خواری را گذارد و کار را بجایی رسانید که فرمانی را بدون رشوه امضا نمی‌کرد و گاهی هم شخصاً حکومت یا استانداری ولایات را با گرفتن مبلغ هنگفتی به اشخاص مسئول و اگذار می‌کرد و دولت وقت را مجبور به منصوب نمودن شخص مورد نظر می‌نمود، چون جدش کامران میرزا نایب‌السلطنه والی خراسان بود و به او حق و حسانی نمی‌داد برای او پیغام داد که اگر صد هزار تومان ندهی نیرالدوله که با پیشکش کردن صد و پنجاه هزار تومان حاضر است والی خراسان بشود بجای تو منصوب خواهم کرد. مستشارالدوله که در چند کابینه وزیر کشور بود از رشوه‌گیرهای احمدشاه از حکام و استاندارها داستانهایی می‌گفت که انسان را دچار حیرت می‌کرد.

در نتیجه این رشوه‌گیریها در چند سال دارای چندین میلیون پول نقد شد که در بانکهای اروپا گذارد و مقداری هم ده و املاک زراعتی خرید و غله حاصله از املاک خود را انبار می‌کرد و در موقعی که قیمت گندم و جو بالا می‌رفت بقیمت گران می‌فروخت احمدشاه در این کار بدرجه‌ای ماهر شده بود که در میان مردم به احمد علاف معروف شده بود.

در آخر جنگ اول جهانی ایران دچار قحطی شد و هر روز در تهران صدها نفر پیر و جوان از گرسنگی تلف می‌شدند.

مستوفی‌الممالک رئیس‌الوزرا با تمام قوا کوشش می‌کرد که اجناس موجوده در انبار محترکین را بقیمت عادلانه بخرد و در دسترس مردم بگذارد از جمله کسانی که مقداری گندم و جو انبار کرده بودند احمدشاه بود، مستوفی‌الممالک برای نجات مردم کوشش می‌کرد که گندم و جو شاه را بقیمت عادلانه خریداری کند ولی احمدشاه زیربار نمی‌رفت و می‌گفت جز بقیمت روز بصورت دیگر حاضر برای فروش نیستم عاقبت مستوفی‌الممالک مرحوم ارباب کیخسرو را مأمور کرد که شاه را ملاقات نموده و اجناس مذکور

را از او خریداری نماید. ارباب هم پس از چند جلسه مذاکره بناچار بطوری که احمد شاه مایل بود گندم و جو را خریداری کرد و پول آن را پرداخت. فردا صبح عده‌ای را برای تحویل گرفتن اجناس مذکور فرستاد ولی احمدشاه جواب داد که چون دولت بیش از این مقدار علیق و جیره به من بدهکار است من جو و گندم فروخته شده را از زیادت علیق و جیره خودم محسوب داشتم. بیاد دارم که شبی که این موضوع در منزل مستوفی الممالک مطرح بود دکتر مصدق السلطنه که در آن زمان معاون وزارت مالیه بود حضور داشت.

آخرین پادشاه سلسله قاجار جوانی بود راحت طلب، بدون عاطفه، بدون علاقه به مملکت، عاشق جمع آوری پول و یکساعت عیش منت کارلو و سواحل دریای سفید را برسلطنت و سعادت ایران ترجیح می داد.

فقط معجزه‌ای که طرفدارانش برای او قائلند این است که احمدشاه قرارداد وثوق الدوله و انگلیسها را تصدیق و تصویب نکرد و بهمین علت انگلیسها با او دشمن شدند و او را از سلطنت انداختند.

در صورتی که مخالفت و موافقت یک پادشاه در قبول یا رد یک قرارداد بر طبق قانون اساسی ارزش قانونی ندارد و بدون تصویب مجلس هیچ قراردادی ولو دولت و شاه آن را تصویب کرده باشند اعتبار قانونی ندارد.

بعقیده نگارنده احمدشاه چون غدد داخلی بدنش خوب کار نمی کرد بهمین جهت در سن جوانی بطوری چاق شده بود که قادر براه رفتن نبود دماغ و اعصابش بطور طبیعی کار نمی کرد و افکار مالیخولیایی پیدا کرده بود که او را مبتلا به وسواس نموده بود و فکر و روحش دستخوش افکار غریب از قبیل ترس، وحشت، سوءظن، عدم اعتماد، بدبینی و حرص مال شده بود و بعلت همین کسالت جسمی و روحی در سن سی دو سالگی از پای درآمد.

پایان

با طلوع جنگ بین‌المللی جهانی دوره انقلاب مشروطیت خاتمه یافت و صحنه جدیدی در سیاست دنیا بوجود آمد که ایران علیرغم خستگی و فرسودگی و میل قلبی دولت و ملت در آن کشانیده شد و بار دیگر این کشور بی‌سر و سامان دستخوش حوادث خونین و مصائب بسیار گشت.

قدرت روزافزون ملت آلمان در اروپا همه مسائل مهم بین‌المللی و سیاسی را تحت الشعاع خود قرار داده بود و خطری که نیرومندی آلمان برای سایر دول بزرگ در برداشت آنها را به تشکیل یک اتحادیه نیرومند و ادار نمود و عقد یک اتحاد مثلث میان دول روس و انگلیس و فرانسه به اضا رسید.

از طرف دیگر دول مرکزی اروپا آلمان و اتریش با عقد اتحاد با عثمانی و ایتالیا بنام متحدین خود را برای مقابله با حریف آماده کارزار کردند و کارخانجاتی را که تا دیروز برای رفع احتیاجات بشر کار می‌کرد و مواد مورد احتیاج عمومی را تهیه می‌نمود بعنوان دستگاه اسلحه‌سازی برای انقراض بشر بکار انداختند.

همانطوری که پیش از ظهور طوفان حیوانات بوسیله حس مخصوصی که خداوند برای حفظ جان و فرار از مخاطرات به آنها عطا فرموده به خطری که آنها را تهدید می‌کند متوجه می‌شوند سیاستمدارانی که از حس ششم برخوردار بودند از دیر زمانی خطر یک جنگ جهانی را پیش‌بینی می‌کردند و منتظر روزی بودند که آتش قتال بوسیله یکی از دو طرف مستعل گردد و دنیا را به خاک و خون بکشد.

ایران هم بواسطه موقعیت جغرافیایی مخصوصی که دارد و صد‌ها کیلومتر سرحد مشترکی که با دول متخاصم داشت و نداشتن قوه دفاعی برای حفظ بی‌طرفی قادر نبود خود را از آتش جنگ جهانی برکنار دارد و با دولی که در جنگ شرکت کرده بودند قرار داد عدم تجاوز منعقد کند.

خصوصاً وقتی جنگ بین‌المللی آغاز شد که یک قسمت از خاک ایران در اشغال

قتون روس بود و از نظر سوق الجیشی غرب ایران که به عراق عرب منتهی می‌شد و آذربایجان که با کشور عثمانی هم سرحد بود برای دولت روس و انگلیس اهمیت بسزایی داشت و حاضر نبودند تطیب خاطر ایران را تخلیه کرده به حال خود واگذارند و از کشوری که دست نشانده خود می‌پنداشتند و خود را در آنجا بلا معارض تصور می‌کردند استفاده نکنند.

ولی هنوز جنگ بین المللی آغاز نشده بود که دو حریف نیرومند آلمان و عثمانی در ایران عرض اندام نمودند و چون ایرانیان از ظلم و تجاوز روس و انگلیس بجان آمده بودند و برای نجات مملکت از تعدیات آنان در پی فرصت بودند دست اتحاد و دوستی به طرف آلمان و عثمانی دراز کردند و آنها را چون متحد نجات دهنده پذیرفتند و آمادگی خود را برای کمک و مساعدت به دولتین مذکور اعلام داشتند در نتیجه ایران ستمدیده هنوز از انقلاب چند ساله داخلی خلاص نمانده بود که گرفتار کشمکشهای سیاسی و نظامی جنگ جهانی گشت.

سنت چهار سال غرب و شمال ایران میدان کارزاری بود که بقیمت جان دهها هزار نفر مردم بدبخت این سامان تمام شد.

چون انقلاب مشروطیت با شروع جنگ اول جهانی خاتمه پیدا می‌کند و با شروع جنگ جهانی دوره نوینی در ایران آغاز می‌شود تاریخ انقلاب مشروطیت ایران را خاتمه می‌دهیم و از خداوند رحمان سپاسگزارم که به این بنده ناچیز توفیق عطا فرمود که به آرزویی که سالها در دل خود می‌پروراندم نائل شوم و بزرگترین نهضت ملی و انقلاب فکری که بالاترین حوادثی بود که در تاریخ چندین هزار ساله ایران بوقوع پیوسته به رشته تحریر در آورم و حتی که بر عهده نسل معاصر انقلاب مشروطیت بود ادا نمایم. در خاتمه بار دیگر با منتهی فروتنی از خوانندگان این تاریخ استدعا می‌کنم که هرگاه در این تاریخ اشتباه یا خطا یا انحرافی استنباط کردند نگارنده را مطلع و متوجه بلکه متنبه فرموده تا در طبع دوم اصلاح شود.

حق گذاری

اگرچه بواسطه سهم بودن خود و خانواده‌ام در انقلاب مشروطیت و تماس با رجال صدر مشروطیت و مؤسسين آن نهضت عظیم پیش از آنکه شروع بدنگارش این تاریخ بنمایم علم و اطلاع کافی در دسترس خود داشتم و بدون کمک و مراجعه به مدارک و منابع و کتب و کمک گرفتن از معلومات و تحقیقات سایر نویسندگان و مورخین ممکن بود وظیفه‌ای را که عهده‌دار شدم انجام دهم ولی برای آنکه تاریخی که در دسترس نسل آینده گذارده می‌شود مجموعه‌ای از کلیه وقایع و حوادث و اطلاعات و معلومات محققین و مورخین و معاصرین انقلاب مشروطیت باشد کلیه منابع و مدارک ممکنه را بدست آورده و از خرمین علم و دانش و اطلاعات سطلعین و محققین خوشه چینی کردم و سعی نمودم مطالبی که جنبه تاریخی دارد ناگفته نگذارم. اینک از نظر حقیقت‌سناسی مدارک و منابعی که مورد استفاده نگارنده واقع شده بنظر خواننده این تاریخ می‌رسانم و نیز از رجال صدر مشروطیت و موجدین انقلاب کبیر ملی که کتباً و یا شفهاً اطلاعات سودمند به نگارنده داده‌اند سپاسگزاری می‌کنم و نام نامی‌شان را برای ثبت در تاریخ ذکر می‌نمایم.

کتاب و مجله و رساله و روزنامه‌هایی که مورد استفاده نگارنده قرار گرفته:

- ۱- تاریخ مشروطیت نگارش حاج شیخ مهدی شریف.
- ۲- تاریخ بیداری ایران.
- ۳- تاریخ انقلاب مشروطیت نگارش کسروی.
- ۴- تاریخ انقلاب آذربایجان.
- ۵- تاریخ انقلاب مشروطیت نگارش پروفیسور براون.
- ۶- تاریخ بختیاری نگارش حاجی علیقلیخان سردار اسعد.
- ۷- کتاب آبی وزارت خارجه انگلیس.
- ۸- کتاب لیومویی وزارت خارجه روس.

۹- خاطرات سردار ظفر بختیاری.

۱۰- رساله تحریم مشروطیت و چهارنامه بخط حاجی شیخ فضل الله نوری و تکرافات علما در رد مشروطیت که آقای میرزا حسین خان ثقفی اعزاز فرزند مرحوم دکتر خلیل خان اعلم الدوله در دسترس نگارنده قرار دادند.

۱۱- رساله نعیمی اکبر راجع به انقلاب گیلان.

۱۲- تاریخ مشروطیت ایران نگارش ایوانف.

۱۳- تاریخ اختناق نگارش سسترشوستر.

۱۴- انقلاب مشروطیت نگارش س ایرانسکی.

۱۵- تاریخ حیات یحیی نگارش حاجی میرزا یحیی دولت آبادی.

و نیز از جراید و مجلاتی که در دوره انقلاب و پس از انقلاب مخصوصاً روزنامه جبل المتین کلکته - روزنامه صوراسرافیل - روزنامه نجات - جبل المتین تهران - ایران نو - روزنامه مساوات - روزنامه روح القدس که از مظاهر انقلاب بودند، در نگارش این تاریخ بهره‌مند شدم.

از ذوات محترم آقای مستشارالدوله، آقای تقی زاده، آقای حکیم الملک، آقای سید - محمد صادق طباطبایی، میرزا کریم خان رشتی، میرزا اسید حسین خان عدالت، میرزا محمد عیخان تربیت، حاج میرزا یحیی دولت آبادی، آسید یعقوب انوار، آقاسید حسین اردبیلی، میرزا محمد نجات، سالار فاتح سازندرانی، میرزا کوچک خان رشتی، مسیو بیکیان، مسیومایر، شیخ علی زرندی، نصره السلطان، میرزا محمد علیخان مساوات، حاجی میرزا آقا قرشی، حاجی میرزا علینقی گنجه‌ای، امین الرعایا، میرزا قاسم خان صوراسرافیل، نصره الله جهانگیر، آقا سید عبدالرحیم خلخالی، آقاسید عبدالرحیم کاشانی، آقای حسین آقا پرویز، میرزا علی اکبر اردقی، آقای دهخدا، معاضد السلطنه، آقا شیخ اسدالله سمقانی، سر تیپ علیخان خانه خراب، شیخ عبدالعلی مؤید، مسیو بانف بلغاری، که کتباً یا شفهاً این جانب را در نگارش تاریخ انقلاب مشروطیت رهبری فرموده و مطالب سودمند و تاریخی در دسترسم قرار داده‌اند و بسیار از نکات مهم که برای این جانب تاریک بود روشن فرموده‌اند و در حقیقت در تدوین و تألیف این تاریخ سهم بسزایی دارند سپاسگزارم.

www.KetabFarsi.com

فہرست اعلام

www.KetabFarsi.com

فهرست اعلام تاریخی

(اشخاص - القاب - مناصب)

برای تهیه فهرست این کتاب ضمن مشورت با متخصصین فن از علمی ترین روش ممکن استفاده شده است بدینقرار که:

- در مورد کلماتی از قبیل آقا - حاجی - سید - ملا - میرزا..... که معمولاً قبل از اسم هر شخص آورده شده است، همه در داخل () بعد از هر نام و لقب جای گرفت.
- القاب اشخاصی که به آن نام شناخته می شده اند مانند، امین الدوله، امین السلطان، نفع الاسلام و غیره؛ در اول قرار گرفته و بعد اسم آمده است.

- افرادی که مشخصاً دارای نام خانوادگی بوده اند و به همین صورت در کتاب از آنها نام برده شده است مانند - عدالت - صوراسرافیل - طباطبائی - شفیع - حسینی طبعاً اول قرار گرفته.

- افرادی که فاقد لقب و نام خانوادگی بوده، ولی انتساب آنها به شهر یا محلی مربوط می شده است، به همان ترتیب نگارش یافته در کتاب، در فهرست هم آمده است. مانند سید حسین سبزواری، حاج علیتقی نراقی و...

- در خصوص اسامی افرادی مانند محمد - علی - حسین که مشابهات زیادی وجود داشته و مکرراً هم آمده است سعی گردید با توجه به وظایف و یا شغل و یا وابستگی آنها به اشخاص معینی از هم تمیز داده شود و این یادآوری ها اغلب در انتهای اسامی ذکر شده است.

- برای ترتیب القبا ئی از کلمات آقا - خان و غیره که بطور معمول و فراوان در دنبال اسامی آورده شده صرف نظر گردیده است، مگر در مواردی که اسم همان آقاخان، آقابزرگ بوده است.

۱۲۵۵، ۱۲۶۰، ۱۲۷۱

آخوند اف ۱۹۱، ۱۹۲

آرشاک (میو) ۱۴۵۹

آشتیانی، حسن (آقامیرزا) ۹۷، ۹۸، ۹۹

آشتیانی، عباسعلی ۷۳۳

آبراهام ۱۱۸۵

آتش عزت روسی ۱۴۹۷

آجودان باشی ۵۷۲، ۱۲۰۵، ۱۲۱۵، ۱۲۵۴

۱۶۳۲ تاریخ انقلاب مشروطیت ایران

آبرم، محمدحسین خان (سرلشکر) ۷۷۰
آبرم، محمودخان ۱۲۰۷

آشتیانی، مرتضی (حاجی شیخ) ۲۷۱، ۲۷۴،
۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۷، ۲۹۴، ۲۹۷، ۳۰۹

الف

۳۲۹

ابدال (میرزا) ۱۲۲۶

آشتیانی، مصطفی (میرزا) ۲۲۱، ۲۵۲، ۲۷۱،

ابراهیم، منشی سفارت روس (میرزا) ۱۵۳۲
ابراهیم آقا (حاجی میرزا) ۳۹۶، ۴۱۳، ۴۱۳،

۲۸۲، ۳۰۵، ۳۰۷، ۳۰۹، ۳۲۹، ۳۶۰،
۹۸۲، ۹۹۱، ۹۹۲، ۱۲۴۶، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴،

۴۲۸، ۴۴۷، ۴۶۳، ۵۸۹، ۷۱۹، ۷۶۱،

آصف الدوله (= میرزا صالح خان وزیراکرم)

۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۸۴، ۹۰۰، ۹۳۴،

آصف الدوله، غلامرضاخان ۵۳۷، ۵۳۷،

۱۰۲۵، ۱۴۹۷

آصف الدوله شیرازی (حاکم فارس) ۱۶۹،

ابراهیم خان، منشی سفارت فرانسه (میرزا)

۳۲۶، ۴۱۲، ۴۵۷، ۴۸۷، ۱۰۰۹، ۱۰۱۱،

۲۳۹، ۲۷۵، ۵۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۲۳،

۱۱۴۳، ۱۲۵۰، ۱۲۷۳

ابراهیم اردبیلی (آقاسید) ۹۰۸

آقا (ملا) ۱۵۰۶

ابراهیم پیراهن دوز ۱۵۰۶

آقا اغلی، احمد ۱۰۱۶، ۱۰۱۷

ابراهیم زنجانی (شیخ) ۱۲۶۰، ۱۲۷۰

آقابالا (مشهدی میرزا) ۲۰۶

ابراهیم سرتیپ (میرزاسید) ۶۵۰

آقابالاخان (= سردار اقخم)

ابراهیم شاهگلی (سید) ۹۱۷

آقابالاخان مجاهد تبریزی ۱۵۴۵

ابرهیم آقاصراف (حاجی) ۹۴۶، ۹۴۷

آقابرگ نواب ۴۹

ابراهیم قزوینی (سید) ۵۶۸

آقاخان تبریزی، تقی (مشهدی) ۱۴۸۴، ۱۴۹۷

ابراهیم قزوینی حسینی ۹۰۵

آقاخان کرمانی (میرزا) ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲،

ابراهیم خان کرمانشاهی (حاجی) ۹۱۵

۱۴۳، ۱۵۵، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۲، ۲۰۲،

ابراهیم مازندرانی (سید) ۹۰۷

۴۷۱، ۸۰۷، ۸۳۰، ۹۹۷، ۱۰۲۵،

ابراهیم محلاتی (= آقامیرزا) = مجتهد محلاتی

آقاخان محلاتی ۱۵۷

۱۶۹، ۳۲۵

آقاگل اسکندانی ۱۰۵۱

ابراهیم معمار، اهل انزلی ۱۵۰۵

آقاگل تبریزی ۱۵۰۶

ابراهیم همدانی (آقا) ۹۲۲

آقامحمدخان قاجار ۸۵

ابوالحسن خان (حاجی میرزا) ۶۰۰

آقانبضی = آقا شیخ محمد تقی ۵۶، ۶۱، ۷۲،

ابوالحسن انگجی (میرزا) ۷۲۹

۷۳، ۱۲۹، ۴۵۳، ۸۹۷، ۱۰۱۳

ابوالحسن تبریزی، مجتهد (حاجی میرزا) ۱۵۶۳

آقایان (دکتر) ۱۰۵۴، ۱۱۷۹، ۱۱۸۱

ابوالسادات ۶۵۰

آملی، آخوند (= ملا محمد آملی)

ابوالضیاء ۲۰۵، ۱۳۳۰

آوادیس زرگر (ارمنی مقیم رشت) ۱۰۴۵

ابوالفتح خان (حاجی) ۷۹۲، ۱۱۷۲، ۱۲۲۴

آهن تاب (سید) ۶۳۶

ابوالفتح خان، اسدالله خان سرتیپ ۳۷۷، ۴۱۹،

آیدین پاشا ۱۱۰۵

فهرست اعلام ۱۶۳۳

۱۶۹۱، ۲۹۷، ۲۱۸، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۸،
 ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۶۲،
 ۲۷۴، ۲۸۶، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۱۶، ۳۳۸،
 ۳۴۰، ۳۴۵، ۳۶۲، ۳۷۵، ۴۵۶، ۴۶۱،
 ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸،
 ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۸۰،
 ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵،
 ۴۹۶، ۴۹۹، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۲، ۵۲۳،
 ۵۳۳، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۴۲، ۵۵۰، ۵۵۸،
 ۵۷۰، ۶۱۷، ۶۵۶، ۶۸۶، ۶۹۱، ۷۹۲،
 ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۱، ۱۳۳۹، ۱۳۴۲،

۱۳۴۳، ۱۵۵۵

اتاکش بیک (حاجی) ۱۵۹۲

احلال السلطنه ۴۹۱

اجلال الملک، حاکم ارومیه ۹۴۷، ۱۱۳۰،

۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۹۲، ۱۵۹۳، ۱۵۹۴،

احتشام السلطنه ۱۱۶، ۲۵۵، ۳۱۸، ۳۱۹،

۳۲۰، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴،

۳۴۵، ۴۹۳، ۵۱۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴،

۵۲۵، ۵۲۶، ۵۳۶، ۵۵۷، ۵۶۷، ۶۰۸،

۶۲۸، ۶۹۴، ۱۰۲۷، ۱۲۷۳

احتشام الممالک ۱۱۰۸

احسن الدوله ۳۹۶

احمد (سید) پسر سید کائتم یزدی ۵۱۳

احمد (میرزا) ۴۴۹

احمد (میرزا) آزادخواه تبریزی ۱۵۳۹

احمد (میرزا سید) (=میرزا سید احمد طباطبائی)

احمدآقا، پسر حاج محمدبالا تبریزی ۱۵۳۷

احمدخان (میرزا) رئیس کلانتری ۱۱۰۳، ۱۴۹۷،

احمد امام (میرزا) ۱۵۰۶

احمد بک ۲۰۷، ۱۲۲۴

احمد تبریزی، نانوا (مشهدی) ۱۵۴۹

احمد دشتکی (سید) ۶۴۷

۷۰۸، ۷۳۳، ۷۳۷، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۳، ۷۶۳، ۹۸۹،

۱۱۶۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۵، ۱۲۲۱، ۱۲۶۹

ابوالفتح زاده، نصرالله خان (=نصرالله خان)

۷۴۲، ۷۴۵، ۱۲۰۳، ۱۲۰۵

ابوالقاسم (آقامیرزا) (=امام جمعه تهران)

ابوالقاسم (دکتر) اهل رشت ۱۵۰۶

ابوالقاسم (شیخ) اهل فارس ۹۰۴

ابوالقاسم اصفهانی، تاجر (میرزا) ۸۶۴

ابوالقاسم خان بختیاری، پسر ضرغام السلطنه

۱۰۸۹، ۱۲۰۴

ابوالقاسم به آبادی ۱۱۷۲

ابوالقاسم تبریزی، مجاهد ۱۵۵۹

ابوالقاسم تبریزی، مجتهد ۱۵۶۳

ابوالقاسم خان توپچی ۱۰۸۹

ابوالقاسم خلخالی، طلبه (سید) ۷۳۳

ابوالقاسم دلال (حاجی) ۱۵۳۸

ابوالقاسم رفسنجانی (سید) ۹۲۳

ابوالقاسم زنجانی (حاجی سید) ۱۳۰

ابوالقاسم کمره ای (میرزا) ۹۱۶

ابوالقاسم مازندرانی، مدرس (شیخ) ۸۸۴،

۸۸۵، ۹۰۶

ابوالقاسم خان نووی (میرزا) حاکم قزوین

۱۱۶۰

ابوالمله (=سعدالدوله)

ابوتراب قزوینی ۹۰۵

ابوجعفر کرمانی (حاجی) ۸۹۵

ابوطالب زنجانی، مجتهد (سید) = مجتهد

زنجانی ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۴۲، ۵۴۵، ۵۴۷،

۵۵۰، ۵۶۴، ۵۹۱

ابوطالب همدانی، مستوفی (میرزا) ۹۲۲

ابوعلی امام جمعه ۸۹۱

اتابک، صدراعظم، علی اصغر خان (میرزا) ۹۳،

۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۵۴، ۱۵۹،

احمد آقا رزاق ۷۳۳

احمد رشتی (سید) ۶۲۶

احمد سلطان، شاعر تیریزی ۱۵۴۰

احمدشاه = احمد میرزا ۴۴۳، ۵۴۵، ۵۷۵

۸۴۰، ۱۲۲۹، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۴۰

۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸

۱۲۵۲، ۱۲۸۳، ۱۲۹۸، ۱۳۱۲، ۱۵۶۱

۱۶۰۳، ۱۶۱۱، ۱۶۱۲، ۱۶۱۳، ۱۶۱۸

۱۶۲۱، ۱۶۲۲، ۱۶۲۳

احمد شستری، ناظر ۱۰۱۵

احمد علی (شیخ) ۷۳۳

احمد قزوینی (حاجی) ۱۱۶۰

احمد قزوینی (میرزا) ۲۰۷، ۱۱۲۲، ۱۳۳۰

۱۴۷۵، ۱۴۷۹

احمد قمی (حاجی آقا) ۹۰۶

احمد کرمانی (حاجی میرزا) ۱۱۰، ۱۷۹، ۱۸۰

۲۰۲

احمد کلاه دوز رشتی ۱۵۰۶

احمد کوزه کنانی (حاجی میرزا) ۲۰۷

احمد مازندرانی (شیخ) ۹۰۷

احمد نراقی (ملا) ۸۲۶

احمد نقاش (حاجی) ۱۵۴۳، ۱۵۴۴، ۱۵۴۵

احمد همدانی (میرزا سید) ۹۲۲

احمدخان یاور ۳۵۲

احمد رضا - رئیس مجلس مبعوثان عثمانی

۱۰۲۶

احمد عباس خان ۱۲۲۴

احمد علی خان رشتی - برادر میرزا کریم خان

۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۵۰۶

احمدی، اسکندر ۱۱۷۲

احمدی، قاسم (ملا) ۱۲۲۴

احیاء الملک (طیب) ۳۱۶

اخلاقی، محمود (میرزا) ۲۳۹

اخوی، نصرالله (حاجی سید) ۱۲۳۷

ادوارد هفتم ۷۱۲

ادیب الحکماء، سلیم خان (میرزا) ۵۴۸، ۱۱۸۲

ادیب الذکرین ۳۵۴

ادیب السلطنه سمعی ۴۱۷، ۷۵۲، ۸۱۷

ادیب پیشاوری ۸۰۸

ادیب خلوت، علی خان (میرزا) ۱۵۳۷

ارباب جمشید کرمانی ۹۲۱

ارباب کیخسرو ۱۲۸۶، ۱۶۲۲

ارباب گیوزردشتی ۲۳۹

ار بلروز، حاج (کنل) ۱۴۲۹

اردبیلی (موتز) ۱۵۴۹، ۱۵۵۹، ۱۵۸۷

اردشیر خان ۷۹۱، ۷۹۲

اردشیر بابکان ۱۹، ۵۷۵

ارسطو ۱۶

ارشدالدوله = سردار ارشد، علی خان ۴۰۷،

۴۰۸، ۴۴۱، ۵۰۰، ۶۹۳، ۶۹۶، ۷۴۶

۷۸۰، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۹، ۸۱۰، ۱۱۰۶

۱۱۱۶، ۱۱۱۸، ۱۱۲۰، ۱۲۶۵

۱۳۸۲، ۱۳۸۳، ۱۴۱۸، ۱۴۲۱، ۱۴۲۲

۱۴۲۳، ۱۴۲۴، ۱۴۲۵، ۱۴۲۶، ۱۴۲۷

۱۴۲۹، ۱۴۳۰، ۱۴۳۱، ۱۴۳۲، ۱۴۳۳

۱۴۳۴، ۱۴۳۵، ۱۵۲۱

ارشدالدوله بختیاری، رحیم خان ۱۱۷۲

ارفع الدوله ۱۲۱، ۱۲۳، ۸۴۳، ۱۰۲۶

ارل (دکتر) ۸۹

استارسکی (ژنرال) ۱۳۰۱

استالین (مارشال) ۱۰۳۷، ۱۰۴۱، ۱۰۴۴

استپانیاں (دکتر) ۱۴۵۹، ۱۵۱۷

استکس (ماژور) ۹۸۵، ۱۱۷۷، ۱۳۷۵

۱۳۷۶، ۱۴۴۹

اسدآقاخان تیریزی ۱۴۸۴، ۱۴۹۷

اسدالله خان، داماد صمصام السلطنه ۱۱۸۸

فهرست اعلام ۱۶۳۵

- اسدالله (سید) ۶۱۸
 اسدالله آذربایجانی (سید) ۴۱۲
 اسدالله خرقانی (سید) ۲۰۷، ۲۳۹، ۲۴۳، ۲۴۵، ۲۷۵، ۳۷۵
 اسدالله خوئی (میرزا) ۱۵۶۱
 اسدالله ساروی ۹۱۲
 اسدالله خان سرتیپ ۷۰۸، ۷۳۳
 اسدالله عابد (حاجی) ۱۱۷۲
 اسدالله کردستانی (میرزا) ۱۲۹۷
 اسدالله مازندرانی، تاجر (حاجی میر) ۹۰۷
 اسدالله مقانی (آقا شیخ) ۲۰۷، ۴۴۱، ۵۰۰، ۷۰۷، ۱۰۱۵، ۱۶۲۷
 اسدالله خان وزیر (میرزا) ۷۳، ۱۶۱، ۲۰۳، ۴۴۲، ۴۴۶، ۷۰۸، ۷۴۹، ۷۵۳، ۷۵۴
 اسدالله حسینی نهاوندی ۹۱۱
 اسدالحکماء ۱۵۰۲
 اسدالسلطان قزوینی، ابوتراب خان ۱۱۵۸، ۱۱۶۰، ۱۳۳۰
 اسدالسلطنه ۱۳۸۱
 اسفندیارخان بختیاری، برادر سردار اسعد ۱۰۷۷، ۱۰۹۷
 اسکندر ۱۶، ۱۵
 اسکندر (حاجی آقا) ۱۱۷۲
 اسکندر، داود علی (آقا) ۱۳۲۴
 اسکندر آقا، کمیسر رشت ۱۵۰۶
 اسماعیل ۵۶۹
 اسماعیل خان ۵۹۱
 اسماعیل (حاجی) مجاهد رشتی ۱۵۰۳
 اسماعیل آقا (حاجی) ۴۶۳، ۱۲۵۴
 اسماعیل (شیخ) عضو حزب دموکرات ۱۳۳۰
 اسماعیل (مشهدی) رئیس مجاهدین تبریز ۱۵۹۲، ۱۵۹۳
 اسماعیل امیر خیزی (حاجی) ۹۵۹، ۱۱۳۱
 ۱۳۰۴، ۱۴۹۶، ۱۴۹۷
 اسماعیل خان بهادر = اسماعیل کوچک ۶۸۱، ۷۳۳، ۷۴۴، ۹۹۲
 اسماعیل خان تبریزی = اسماعیل شهید ۷۳۳، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵
 اسماعیل رفسنجانی ۹۲۳
 اسماعیل خان ساروی ۹۱۲
 اسماعیل خان سرابی = اسماعیل بزرگه ۷۴۳، ۷۴۴، ۱۲۷۰، ۱۳۰۴
 اسماعیل سرهنگ بازنشسته (حاجی سید) ۲۶۵، ۲۶۴
 اسماعیل آقاسیقو = سمیتقو ۱۱۱۳، ۱۵۹۸، ۱۵۹۹
 اسماعیل قفقازی ۶۴۳
 اسماعیل کرمانی (آقامیرزا) ۸۹۵، ۸۹۶
 اسماعیل مجلاتی (شیخ) ۲۰۷
 اسماعیل آقامغاز ۷۳۷
 اسماعیل نجف آبادی (حاجی) ۷۳
 اسماعیل نوبری (آقامیرزا) ۹۵۹، ۱۱۲۲، ۱۱۳۱
 اسماعیل واعظ (سید) ۲۶۷
 اسماعیل هشترودی (شیخ) ۱۱۳۱
 اسماعیل خان یگانی (میرزا) ۱۳۰۴، ۱۴۹۶، ۱۴۹۷
 اشتری، احمدخان (میرزا) ۸۰۷
 اشرف خان ساروی ۹۱۲
 اشرف طالشی (سید) ۱۵۰۱، ۱۵۰۳
 اشرف الدین گیلانی (سید) ۱۰۴۰، ۱۰۵۱
 ۱۰۵۲، ۱۰۵۴
 اشرف الواعظین، حبیب الله (آقاسید) ۶۶۰، ۶۰۳، ۲۰۴، ۱۳۱۷
 اصغر دالاندار (مشهدی) ۷۳۳، ۷۵۳
 اصغر گاریچی = عسگر گاریچی ۲۸۹
 اصغر خان مسکین ۱۱۰۸
 اصغر نجار ۷۳۳، ۷۵۳

۱۶۳۶ تاریخ انقلاب مشروطیت ایران

اعتمادالحکماء محمدحسین (میرزا) ۱۲۵
 ۲۳۹، ۳۱۴، ۷۸۷، ۹۸۹
 اعتمادالسلطنه ۴۹۸
 اعتمادالاسلام ۲۸۲، ۳۰۷
 اعتمادالاسلام قزوینی ۹۱۳
 اعتمادالدوله ۱۵۲۶، ۱۵۸۸
 اعتمادالسلطنه، محمدحسن خان ۹۰، ۱۵۴
 اعتمادالواعظین، اهل تربت حیدریه ۱۱۴۴
 اعزازالسلطنه ۱۰۶۶
 اعظام الدوله ۱۲۵۳
 اعظام الممالک ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۷
 اعظم الدوله ۱۵۱۳، ۱۵۱۴
 اعلم الدوله، خلیل خان (دکتر) ۴۲۱، ۴۲۲
 ۸۸۰، ۱۰۲۷، ۱۶۲۷
 افتخارالعلماء کردستانی ۹۱۴
 افتخارالعلماء کمره‌ای ۹۱۶
 افجه‌ای (= سیدجمال افجه‌ای)
 افشار، یارمحمدخان (= سردارکل)
 افصح المتکلمین رشتی ۱۵۰۶
 افضل الملک ۲۰۲
 افلاطون ۱۶، ۲۰۴
 افندی، عباس ۳۵
 اقبال الدوله کاشی ۵۰۸، ۵۵۷، ۵۸۰، ۹۱۴
 ۱۰۶۰، ۱۰۶۲، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۶
 ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۲۴۹
 اقبال السلطنه ماکوئی، رحیم خان ۴۷۹، ۴۸۰
 ۴۸۱، ۴۹۰، ۵۹۷، ۶۲۴، ۹۶۹، ۱۱۰۶
 ۱۱۱۳، ۱۱۱۸، ۱۲۴۹، ۱۵۹۸
 اکبرشاه (سید) ۵۰۶، ۵۶۸
 اکبر کرمانشاهی (حاجی آقا) ۸۹۹، ۹۱۵
 اکرم السلطان ۴۴۶، ۴۴۷

الوویه، رژه (مورخ) ۳۸۶
 الیهیارخان ۷۳۳، ۷۴۵
 الیوش ۱۰۴۶
 ام‌الخاقان (لقب مادر محمد علی شاه) ۴۳۸
 ۴۴۸، ۴۴۹، ۷۸۷
 امام جعفر صادق (ع) ۲۰۳
 امام جمعه، ابوالقاسم (سید) = امام جمعه تهران
 ۹۸، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷
 ۲۶۱، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۳۰۵، ۳۰۷
 ۳۷۹، ۴۰۳، ۵۰۳، ۷۶۵، ۸۴۶، ۸۴۸
 ۸۶۰، ۸۶۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵
 ۹۰۶، ۱۰۱۷، ۱۰۲۲، ۱۲۷۶
 امام جمعه، محمد (سید) ۲۵۰، ۲۶۱، ۲۶۶
 ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۲، ۲۷۴، ۲۷۵
 ۲۷۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۱۲۴۲
 امام جمعه اردبیل = حاجی نایب الصدر
 صدرالعلماء ۹۰۰
 امام جمعه اصفهان ۷۴، ۲۰۴
 امام جمعه آنزلی ۱۵۰۷
 امام جمعه تبریز ۶۳۲، ۶۳۳، ۷۲۸، ۹۴۱
 ۹۴۳، ۹۶۸، ۹۷۷، ۱۲۶۴، ۱۵۴۰، ۱۵۸۶
 ۱۵۹۱، ۱۶۰۰، ۱۶۰۱
 امام جمعه تهران (= سیدابوالقاسم امام جمعه)
 امام جمعه خونی ۳۹۶، ۵۶۷، ۵۷۸، ۶۰۰
 ۶۰۱، ۶۸۱، ۶۸۳، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۶
 ۷۰۷، ۷۶۴، ۷۷۱، ۷۸۴، ۱۱۳۱
 امام جمعه رشت ۱۵۰۷
 امام جمعه فارس، یحیی ۸۹۷
 امام جمعه قزوین ۹۰۵، ۹۱۳
 امام جمعه کرمان (= میرزا حسین کرمانی)
 امام جمعه کرمانشاه ۸۹۱، ۹۱۵
 امام جمعه کمره = طاهر الحسینی ۹۱۵

فهرست اعلام ۱۶۳۷

امیرتوپخانه ۶۴۴، ۱۲۱۵	امام جمعه نائین ۹۱۹
امیرتومان، قاسم خان ۷۷۲، ۷۷۳، ۱۱۰۱،	امام جمعه همدان ۹۲۲
۱۱۰۴، ۱۱۵۹	امامقلی میرزا (شاهزاده) ۱۳۹۶
امیرتومان، کاظم آقا ۱۰۹۶	اماموردی (ملا) ۹۵۴
امیرتومان، محمدخان (برادرزاده ستارخان)	امامی، عبدالوهاب (سید) ۲۰۴
۱۵۴۰، ۱۵۳۹	امان الله خان تبریزی ۶۴۳
امیرجنگ، محمدتقی خان ۱۰۹۶	امان الله میرزا جهاننسانی (شاهزاده) (=
امیرجنگ بختیاری (= امیربهادر جنگ، حسین	ضیاءالدوله) ۶۲۷، ۱۳۹۷، ۱۴۸۳، ۱۴۸۴،
پاشاخان)	۱۴۸۶، ۱۴۹۰، ۱۴۹۱، ۱۴۹۲، ۱۴۹۴،
امیرحاجبی (خانم) ۱۵۳۳	۱۴۹۵، ۱۵۲۵، ۱۵۵۳، ۱۵۵۴، ۱۵۵۵،
امیرحشمت آذربایجانی، ۷۳۸، ۷۳۹، ۸۲۵،	۱۵۵۷، ۱۵۵۸
۱۱۱۳، ۱۴۸۳، ۱۴۸۴، ۱۴۸۵، ۱۴۸۶،	امجدالملک ۷۵۳
۱۴۸۷، ۱۴۹۶، ۱۵۲۹، ۱۵۳۸، ۱۵۴۷،	امجدالواعظین رشتی ۱۵۰۶
۱۵۹۴	امیراسعد ۴۱۲، ۶۰۳
امیرخان سردار (= امیراعظم) پسر سپهسالار /	امیراعظم = امیرخان سردار ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵،
برادرزاده عین الدوله	۳۰۹، ۳۱۱، ۶۵۳، ۱۰۲۷، ۱۳۷۵
امیرخسروی، فرج الله ۱۱۷۲	امیرافخم همدانی ۳۳
امیرخیزی (= حاجی اسماعیل امیرخیزی)	امیرالمؤمنین (ع) ۱۶۷، ۳۳۲
امیرزنگنه همدانی، علی خان ۱۴۴۲	امیربهادر جنگ، حسین پاشاخان ۴۰، ۲۷۶،
امیرشکار، مرتضی قندعلی ۱۲۲۵	۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۲، ۲۸۳، ۳۰۹، ۳۱۶،
امیرعشایر خلخالی ۱۳۰۸، ۱۳۰۴	۳۱۸، ۳۱۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۵، ۳۶۰،
امیرعلاءالدین ۲۸۰	۴۱۲، ۴۳۱، ۴۸۳، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۳۷،
امیرفیروز = رفیع الدوله ۱۵۵۹	۵۳۸، ۵۵۲، ۵۵۵، ۵۶۵، ۵۷۷، ۵۸۴،
امیرکبیر، تقی خان (میرزا) ۶۵، ۱۰۵، ۱۰۹،	۵۸۹، ۶۰۵، ۶۰۸، ۶۲۲، ۶۲۵، ۶۵۲،
۱۴۴، ۱۴۵	۶۵۵، ۶۶۱، ۶۷۶، ۶۹۸، ۷۰۲، ۷۴۶،
امیرمجاهد بختیاری، یوسف خان ۱۰۸۰،	۸۳۵، ۸۳۷، ۸۴۱، ۸۵۱، ۹۱۹، ۱۰۱۲،
۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸،	۱۰۱۴، ۱۰۵۶، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳،
۱۱۷۱، ۱۲۱۴، ۱۲۲۵، ۱۲۴۳، ۱۳۱۳،	۱۱۱۷، ۱۱۲۱، ۱۱۳۸، ۱۱۵۹، ۱۱۷۱،
۱۳۹۰، ۱۴۲۶، ۱۴۲۷، ۱۴۲۹، ۱۴۵۲،	۱۱۷۸، ۱۱۹۷، ۱۲۱۰، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶،
امیرمفخم بختیاری (برادر سردار جنگ	۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۶۴،
بختیاری) ۹۴۳، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳،	۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۴۴۰، ۱۴۴۲، ۱۵۷۱
۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷،	امیر پنجه همدانی، محسن میرزا ۹۲۲

۱۶۳۸ تاریخ انقلاب مشروطیت ایران

۱۵۴، ۲۵۴، ۳۷۶، ۴۰۰، ۴۲۵، ۴۲۸،	۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۱۷، ۱۱۱۷
۴۵۳، ۵۰۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۸۱، ۶۸۳،	۱۱۷۹، ۱۱۸۸، ۱۱۹۹، ۱۲۳۲، ۱۲۳۴،
۸۶۴	۱۲۲۶، ۱۳۰۶، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲،
امین‌الملک، اسماعیل خان (دکتر) ۲۳۷،	۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۷۹، ۱۳۹۳، ۱۳۹۸،
۵۰۰، ۶۵۵، ۶۶۱، ۷۳۱، ۹۹۱	۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۲۱، ۱۴۲۶، ۱۴۳۴،
امین‌الممالک کرمانشاهی ۹۱۵	۱۴۳۵، ۱۴۶۴، ۱۴۶۵
امین تذکره ۱۵۳۶	امیرمفخم همدانی ۸۲۱
امین حضور ۹۶	امیرمکرم ۱۰۵۸
انتخاب الدوله دماوندی ۱۱۰۶، ۱۱۵۱	امیرمؤمنان علیه‌السلام ۳۲۱، ۴۹۵
انتصارالسلطنه ۹۱۶	امیرمؤید، برادر شجاع‌الدوله + حاکم زنجان
انتظام‌الملک بختیازی، حسین خان (میرزا)	۱۵۹۱
۱۰۱۱، ۱۱۷۲، ۱۴۲۴	امیرنظام همدانی، عبدالله‌خان ۳۴۷، ۱۴۳۴،
انوار، یعقوب (سید) ۴۶۵، ۱۶۲۷	۱۴۴۲
انوری، علی (در جنگ اشترینان کشته شد)	امین، حسین ۹۶۵
۱۴۴۴	امین، حیدرقلی خان (سرهنگ) ۷۳۳، ۹۶۵،
انوشیروان ۱۷	۱۴۰۹، ۱۵۷۲
اوبرن (مستر) ۱۳۷۷	امین، رفیع (دکتر) ۹۶۵
اورجا نکیتزه (سرگه) = اورجانی کیتزه ۱۰۴۲،	امین‌الاسلام کردستانی، عبدالصمد ۹۱۳
۱۰۴۶	امین‌الاطباء رشتی ۲۳۹
اوشاکف (سلطان) ۷۵۸، ۷۵۹	امین‌التجار انزلی چی، مصطفی (حاجی میر)
ایرانسکی (پاولویچ) ۶۸۷	۹۱۲
ایرج میرزا ۲۳۹، ۲۹۳، ۷۹۹	امین‌الدوله، علی‌خان (میرزا) ۹۴، ۱۰۹، ۱۱۲،
ایزولسکی (مسیو) ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۷۰، ۶۷۱	۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۲۱، ۱۲۳،
ایسوالکی (مسیو) ۱۱۴۲	۱۵۹، ۱۷۵، ۱۷۶، ۲۱۷، ۲۲۴، ۳۱۴،
ایلیگی، علی‌خان ۱۲۲۴	۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۷، ۷۷۱، ۷۸۴، ۷۸۸،
ایلیگی، رضاقلی‌خان ۱۰۹۸، ۱۲۲۴	۸۲۴
ایلخانی بزرگ، پدر سردار اسعد بختیاری ۱۲۲۸	امین‌الرعا یا انزلی چی، غلامعلی‌خان ۱۵۰۶،
ایلخانی (حاجی) برادر حسینقلی‌خان بختیاری	۱۶۲۷
۱۰۸۱، ۱۳۱۱، ۱۴۰۰	امین‌الرعا یا متولی سلماسی ۹۰۸
ایلخانی، حسینقلی‌خان (= حسینقلی‌خان بختیاری)	امین‌السلطان ۹۱، ۹۸، ۱۱۶، ۳۴۸، ۵۹۸،
ایوب‌خان (سرهنگ) ۱۴۴۸	۷۹۲، ۹۹۲
ایوب کلیسی ۵۳، ۵۵	امین‌الشرع کردستانی ۹۱۴
	امین‌الضرب، محمدحسن (حاجی) ۹۱، ۱۱۶،

- باقر همدانی (حاجی شیخ) ۹۲۲
 باقرالحسنی کمره‌ای (دونفر) ۹۱۵
 بالابک ۱۴۹۷
 بالاسان ارمنی ۱۰۴۵
 بالماریسن سوئدی (سرهنگ) ۱۳۵۵، ۱۳۵۶،
 ۱۴۱۱، ۱۴۱۲، ۱۴۱۳، ۱۵۱۰، ۱۵۷۲
 بانچه ولسکی، خیرننگار روسی ۱۱۸۰
 باوارف، محمدعلی خان ۱۳۰۴
 بحر العلوم رشتی (حاجی) ۱۱۶۰
 بحر العلوم کرمانی، مهدی (شیخ) ۱۴۴، ۲۰۲،
 ۲۳۹، ۳۹۲، ۷۰۱
 بحری بیگ ۱۵۹۷
 بحرینی (سید) ۵۳۴
 بختیاروند، علی خان ۱۲۲۴
 بختیاروند، قاسم خان ۱۱۷۲، ۱۲۲۴
 بخشعلی خان ۱۵۹۸
 بدیع الواعظین = سیداناری ۹۹۳
 بردی‌پاک گرجی ۱۰۴۶، ۱۰۵۱
 براون، ادوارد (پروفیسور) ۱۱، ۱۵۶، ۲۶۰، ۲۷۴،
 ۳۰۰، ۶۰۷، ۶۴۵، ۶۵۵، ۶۶۴، ۶۷۳،
 ۶۷۴، ۶۸۶، ۶۸۷، ۸۰۸، ۹۸۹، ۱۰۰۱،
 ۱۰۰۲، ۱۰۲۸، ۱۰۳۱، ۱۰۷۹، ۱۴۸۲،
 ۱۵۴۳، ۱۵۸۲، ۱۶۲۶
 بشارت خان (آقا) ۷۳۳
 بصیرالسلطنه ۹۴۷، ۱۳۰۱
 بلازنف ۷۵۹
 بلوری ۱۱۱۲، ۱۴۸۸، ۱۴۹۵، ۱۴۹۷، ۱۵۹۴
 بنان السلطان ۵۰۰
 بندرانکو، صاحب منصب روسی ۷۵۸
 بوداغیان، بارون ۱۱۰۳
 بهاء (حاجی میرزا) ۷۳، ۲۰۳
 بهاء الواعظین ۱۴۸، ۲۸۹، ۳۱۴، ۴۴۸، ۵۴۰،
 ۵۶۱، ۵۹۰، ۶۹۸، ۷۰۸، ۷۳۸، ۷۴۰
- باباخان اردبیلی (حاجی) ۱۴۹۷
 بادامچی تبریزی ۳۹۶، ۱۵۵۱، ۱۵۶۱
 بارکلی، جان (سر) سفیر انگلیس در ایران
 ۸۵۲، ۹۸۴، ۱۰۰۷، ۱۰۰۹، ۱۰۶۷،
 ۱۳۷۷، ۱۴۵۳
 بارناوسکی (مسیو) شاید همان بارنوفسکی
 ۱۱۷۷، ۸۴۹
 بارنوفسکی، مستشار سفارت روس ۴۶۶، ۴۶۷،
 ۱۳۳۲
 باسکرویل ۱۰۱۲، ۱۱۲۹
 باش شهبندر عثمانی ۱۲۵۰
 باقر (آقامیر) ۳۹۶، ۱۴۵۹
 باقرخان = سالارملی ۹۴۱، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۹،
 ۹۵۰، ۹۵۵، ۹۵۸، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸،
 ۹۷۵، ۹۷۸، ۱۰۱۶۴، ۱۰۶۴، ۱۱۱۰،
 ۱۱۲۴، ۱۱۲۸، ۱۲۵۰، ۱۲۹۷، ۱۳۰۲،
 ۱۳۰۳، ۱۳۰۹، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶،
 ۱۳۱۷، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۳۲، ۱۳۳۷،
 ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳،
 ۱۳۹۲، ۱۵۴۹، ۱۵۵۹
 باقر انزلی چی (ملاشیخ) ۱۵۰۶
 باقر بقال ۷۷۴
 باقر تبریزی ۹۱۷
 باقرخان تنکابنی (میرزا) ۹۹۵
 باقر حجت الاسلام (حاجی سید) ۶۲۶، ۶۵۹
 باقر زنجانی (ملا) ۱۲۶۴
 باقرخان سلطان (= نایب باقرخان) ۷۲۷، ۷۲۹،
 ۷۷۸، ۷۸۳، ۷۹۷، ۷۹۸، ۸۰۱، ۸۰۲،
 ۸۰۳، ۸۱۹
 باقرآقا قاضی (حاجی میرزا) ۱۵۶۳
 باقرگیلانی (شیخ) ۸۶۲، ۱۰۴۵

بهبهانی، محمد (سید) ۷۸۴، ۸۲۳، ۱۳۳۶	۷۶۷، ۷۷۱، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹
بهبهانی، محمدرضا (حاجی) ۱۵۱	۸۲۹
بهرام خان خواجه ۷۳۳	بهادرالدوله، حبیب الله ۱۵۷۸
بهشتی، محسن (میرزا) ۱۵۷	بهادر لهمايون ۱۴۴۴
بهنم میرزا (شاهزاده) ۱۳۱۹	بهبهانی، احمد (میرزاسید) ۳، ۲۶۸، ۱۳۳۰
بهنام خان ۷۳۳	۱۴۵۹
بیدو (میو) ۱۰۰۵	بهبهانی، عبدالله (سید) ۹۷، ۲۲۰، ۲۲۱
بیزو فرانسوی (میو) ۱۲۸۰	۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۴۶، ۲۴۷
بیگریگی کرمانشاهی ۹۱۵	۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۶۶
بی نوروف (کاپیتان) ۱۲۲۸	۲۶۷، ۲۶۸، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۶، ۲۷۸
بیوک خان، پسر رحیم خان چلبیانلو ۹۴۵	۲۷۹، ۲۸۲، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۳، ۲۹۴
۱۳۶۱، ۹۴۶	۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۳، ۳۰۵
ب	۳۰۹، ۳۱۱، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۲۰
باب بزرگ ۸۲، ۱۲۹۰	۳۲۹، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹
بارسی زردشتی (فردون) ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷	۳۴۰، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۵۱، ۳۵۳، ۳۵۷
۵۹۰، ۵۱۸	۳۶۱، ۳۶۲، ۳۷۳، ۳۸۲، ۳۹۰، ۴۰۶
پاشاخان گرجی	۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۲۳، ۴۳۹، ۴۴۱
پاکارف ۸۳۶	۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۷، ۴۸۳، ۴۹۰، ۴۹۱
پاکلیوسکی، سفیر روس در ایران ۱۶۶۴، ۱۴۵۱	۴۹۷، ۵۰۳، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۹، ۵۱۱
پالوایک، سفیر فرانسه در ایران ۹۹۷	۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۴۲
پانف = پانوف (مجاهد بلغاری) ۶۸۶، ۱۰۲۹	۵۴۵، ۵۵۴، ۵۸۳، ۵۹۰، ۶۰۱، ۶۰۲
۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴	۶۱۳، ۶۲۱، ۶۲۸، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۴۷
۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۶۲۷	۶۴۸، ۶۵۶، ۶۷۷، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۸۳
پرورش، محمدعلی خان (میرزا) ۱۹۷	۶۸۴، ۶۹۲، ۷۰۱، ۷۰۷، ۷۲۰، ۷۲۱
پرویز، حسین آقا ۴۱۸، ۱۶۲۷	۷۳۰، ۷۳۳، ۷۴۸، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۶۱
پری خان ۷۳۴	۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷
پریم (میو) ۴۲۴	۷۷۱، ۷۷۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۹
پریونف (سلطان) ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹	۸۰۱، ۸۱۴، ۸۲۳، ۸۲۶، ۸۷۸، ۱۱۴۷
پترسن سوئدی ۱۴۱۱	۱۲۳۷، ۱۲۴۰، ۱۲۴۲، ۱۲۵۵، ۱۲۵۷
پترکبیر ۱۴۸۰	۱۲۵۸، ۱۲۶۱، ۱۲۷۹، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳
پتروس خان ارمنی ۱۵۴۶	۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶
پلکینیک = پالکونیک (متصب روسی) ۷۹۲	۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۴۰، ۱۳۴۴، ۱۳۶۱
	۱۳۶۲، ۱۳۶۷